

Finanțat de
Uniunea Europeană

RAPORT

de monitorizare a cheltuielilor în
domeniul reparațiilor capitale a
instituțiilor de educație timpurie din
mun. Chișinău

Autor: Ala Revenco, AO Părinți Solidari

„SOCIETATEA CIVILĂ PENTRU INTEGRAREA EUROPEANĂ”

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”

www.euromonitor.md

Finanțat de
Uniunea Europeană

Notă de limitare a responsabilității

Acest Raport a fost produs cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”. Conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”. Conținutul raportului aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert” (FES). Responsabilitatea exclusivă pentru concluziile și informațiile incluse în acest raport o poartă AO „Părinți Solidari”.

Finanțat de
Uniunea Europeană

CUPRINS

Introducere	4
1.1. Scopul și obiectivele Raportului	4
1.2. Metodologia de elaborare a Raportului	5
2. Context. Descrierea situației	6
3. Analiza bugetului Primăriei mun. Chișinău pentru anii 2020-2022 referitor la mijloacele financiare aprobate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie	7
3.1. Cheltuielile aprobate pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău	7
3.2. Distribuirea pe categorii a cheltuielilor aprobate pentru reparații capitale ale instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău	9
4. Analiza bugetului Primăriei mun. Chișinău pentru anul 2023 (aprobat) privind cheltuielile pentru reparații capitale a instituțiilor de educație timpurie	12
5. Analiza comparativă privind aprobarea, precizarea și executarea resurselor financiare pentru reparațiile capitale a IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău, pentru anii 2020-2022	14
5.1. Aprobarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022	14
5.2. Precizarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022	15
5.3. Executarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022	15
6. Realizarea achizițiilor publice de lucrări pentru reparații capitale ale IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău, în perioada 2020 – 2022	18
7. Concluzii și recomandări	19

Introducere

1.1. Scopul și obiectivele Raportului

Educația timpurie constituie nivelul de start al sistemului de educațional din Republica Moldova, având drept scop principal dezvoltarea multilaterală a copilului și pregătirea pentru integrarea în activitatea școlară. Totodată, buna funcționare a instituțiilor de educație timpurie este de o importanță majoră pentru societate în ansamblu, întrucât contribuie la creșterea ratei de participare a femeilor pe piața muncii, la reducerea sărăciei în familiile cu copii, iar în termen lung la asigurarea unei societăți incluzive și promovarea egalității de gen.

Instituțiile de educație timpurie (grădinițele) sunt instituții educaționale, care prestează servicii complexe (educare, învățare, alimentație, îngrijire, etc) și în care copiii se află pe o durată considerabilă de timp – până la 12 ore/zi. Datorită complexității serviciilor acordate, cheltuielile medii suportate de stat pentru întreținerea unui copil la grădiniță (IET) este vizibil mai mare decât cheltuielile medii anuale pentru un elev din învățământul general (școli, gimnazii, licee). Pentru anul 2023, conform BPN, la nivel național, au fost aprobate cheltuieli medii anuale în valoare de 35,7 mii lei pentru un copil din grădiniță (IET), ceia ce reprezintă cu 46% mai mult decât cheltuielile medii pentru un elev, în valoare de 24,4 mii lei¹.

Totuși, în pofida importanței incontestabile a sectorului educației timpurii și alocării resurse financiare considerabile din bugetul public, părinții atestă probleme și deficiențe în asigurarea de către instituțiile de educație timpurie a condițiilor fizice adecvate necesare unei dezvoltări armonioase și în siguranță a copiilor de vârstă preșcolară.

Aceste situații, atât raportate de părinții, cât și cunoscute de membrii AO „Părinți Solidari” din propria experiență, ne-a determinat să cercetăm care sunt cauzele că autoritățile nu asigură condiții decente pentru educația copiilor în instituțiile de educație timpurie din mun.Chîșinău. Mai mult, de-a lungul timpului, s-au format practici neformale de a transmite părinților responsabilitățile pentru efectuarea reparațiilor și asigurarea dotărilor necesare din propriile resurse, fapt care afectează bugetul familiilor copiilor, care frecventează instituțiile de educație timpurie, dar și generează practici corupționale de colectare de fonduri informale în instituțiile de învățământ preșcolar.

Situația dată a motivat AO „Părinți Solidari” să se implice în identificarea cauzelor apariției și existenței acestor practici vicioase, cât și a soluțiilor pentru responsabilizarea autorităților în asigurarea condițiilor decente pentru educația timpurie a copiilor.

Scopul raportului este de a analiza și documenta modul în care sunt aprobate și executate mijloacele financiare pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din subordinea Direcției Generale Educație Tineret și Sport (DGETS) a mun.Chîșinău și de a elabora recomandări pentru eficientizarea procesului dat, precum și pentru utilizarea banilor publici conform necesităților prioritare, astfel ca instituțiile de educație timpurie să ofere condiții mai bune pentru copiii care le frecventează.

Acest raport a fost elaborat în cadrul proiectului „Societatea Civilă pentru Integrarea Europeană”, finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”, implementat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup, în calitate de partener principal, în parteneriat cu Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), AO Institutum Virtutes Civilis (IVC) și Fundația „Friedrich Ebert”.

¹ [Bugetul cetățenilor pe 2023](#)

1.2. Metodologia de elaborare a Raportului

Pentru realizarea raportului a fost aplicată metoda cantitativa, cu ajutorul căreia au fost colectate și analizate datele despre mijloacele financiare aprobate, precizate și executate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din mun.Chîșinău în perioada anilor 2020 – 2023. Informația a fost colectată prin demersuri adresate autorităților publice responsabile de domeniu din mun. Chisinau, din bazele de date și surse deschise existente și în cadrul discuției cu Șeful-adjunct al DGETS, dl Andrei Păvăloi.

Solicitări de informații adresate următoarelor autorități din mun.Chîșinău:

- 5 demersuri au fost transmise în adresa Direcțiilor educație, tineret și sport din mun.Chîșinău cu solicitarea informației despre datele financiare pentru reparații capitale per fiecare instituție din subordine, pentru ultimii 5 ani, cu indicarea destinației acestora, separat per instituție, pentru fiecare an.

Au fost recepționate informații de la DETS Botanica, DETS Râșcani și DETS Buiucani (Anexa nr.4). Alte două direcții DETS Centru și DETS Ciocana nu au răspuns la solicitările de informații.

- de la Primăria mun.Chîșinău au fost solicitate informații despre bugetele executate, cu considerația faptului că parte integrală a documentului privind executarea bugetului, urmau să fie și informațiile despre mijloacele financiare precizate și executate pentru reparații capitale ale IET:
 - ✓ bugetul executat al mun.Chîșinău pentru anul 2020;
 - ✓ bugetul executat al mun.Chîșinău pentru anul 2021;
 - ✓ bugetul executat al mun.Chîșinău pentru anul 2022;
 - ✓ bugetul executat al mun.Chîșinău pentru semestrul I al anului 2023.

Drept urmare, Primăria mun.Chîșinău nu a prezentat informația solicitată, iar ca răspuns la solicitarea de informații, ne redirecționează către Portalul transparenței, compartimentul „Controlul banilor”, care nu conține informații relevante pentru prezentul raport (Anexa nr. 5). În solicitarea repetată către Primăria mun.Chîșinău am precizat că cerem informații despre bugetele aprobate, precizate și executate pentru reparații capitale ale instituțiilor de educație timpurie din mun.Chîșinău pentru anii 2020, 2021, 2022 și 6 luni ale anului 2023. În răspunsul său (Anexa nr. 5) Primăria mun.Chîșinău din nou nu a oferit informațiile solicitate, sub pretextul că responsabil de acest domeniu ar fi DGETS.

- către DGETS și Primăria mun.Chîșinău au fost expediate solicitări de informație privind:
 - ✓ strategii/politici, ce țin de dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de învățământ din mun.Chîșinău;
 - ✓ proiectul cheltuielilor planificate pentru reparații capitale/infrastructura instituțiilor de învățământ din mun.Chîșinău pentru anul 2024 (inclusiv cu indicarea Direcțiilor de educație tineret și sport și instituțiilor de învățământ pentru care sunt destinate resursele financiare);
 - ✓ documente, ce includ estimările cheltuielilor pentru reparații capitale/infrastructura instituțiilor de învățământ din mun.Chîșinău pentru anii 2025 – 2026.

Răspunsul recepționat de la DGETS (Anexa nr. 5) denotă lipsa unor strategii/politici aprobate privind dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de învățământ din mun. Chîșinău. Referitor la cheltuielile planificate pentru anul 2024 și estimarea cheltuielilor pentru anii 2025-2026 au fost prezentate informații generale privind estimarea necesităților pentru lucrări de reparații prioritare.

Analiza datelor din surse deschise:

- informațiile generale despre **resursele financiare aprobate**, au fost identificate în documentele bugetului aprobat al mun. Chișinău, pentru anii 2020, 2021, 2022 și 2023, publicate pe pagina web <https://www.chisinau.md/ro> ;
- pe paginile web ale Direcțiilor de educație, tineret și sport din mun. Chișinău (<https://detsbotanica.md/>, <https://detsciocana.educ.md/>, <https://detsriscani.md/>, <https://detscentru.md/>, <https://buiucanidets.md/>) au fost identificate și analizate **fișele de executare a contului curent pentru IET** conform situației la finalul anilor 2020, 2021, 2022;
- pe platforma <https://mtender.gov.md/> au fost identificate achizițiile de lucrări de reparații capitale realizate de DETS Botanica în anii 2020-2022.

Ca urmare a analizei și sistematizării informațiilor din sursele menționate, datele obținute au fost incluse în **Anexa nr.1 Resursele financiare (aprobate, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022.**

Pentru o analiză mai complexă și obiectivă, sumele executate pentru reparații capitale au fost raportate la numărul de copii în instituție și la suprafața instituției de educație timpurie, fapt care ne permite să stabilim indicatori pentru analiza comparativă a distribuirii resurselor financiare pentru reparațiile capitale din instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău. În contextul Raportului, admitem că acești indicatori ar putea fi influențați și de vechimea clădirii IET, adică de perioada în care a fost construit și dat în exploatare imobilul, dar acest criteriu nu a putut fi analizat din cauza că informațiile respective nu au fost prezentate.

2. Context. Descrierea situației

Municipiul Chișinău este o unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea, dar care exercită competențe și atribuții specifice autorităților publice locale de nivelul întâi în teritoriul orașului Chișinău. În municipiul Chișinău activează 167 IET publice, care prestează servicii de educație preșcolară la peste 38 000 copii, dintre care în subordinea DGETS sunt 140 instituții (127 grădinițe, 5 ȘPG, 8 Complexe educaționale), cu un contingent de circa 32 000 copii. Alte 27 grădinițe (cu circa 6000 copii) sunt în subordinea APL de nivelul I a localităților ce intră în componența mun. Chișinău.

Autoritatea competentă de realizarea politicii de învățământ general, inclusiv preșcolar, în mun. Chișinău este **Direcția Generală de Educație, Tineret și Sport (DGETS)**, care are în subordinea sa alte 5 Direcții de Educație, Tineret și Sport (DETS) sectoriale. La nivelul mun. Chișinău proiectul bugetelor grădinițelor sunt elaborate de DETS, cu luarea în considerație a propunerilor directorilor instituției de învățământ preșcolar. La momentul actual, directorii grădinițelor nu au competențe de planificare și gestionare directă a bugetelor, iar activitatea acestora este direcționată în mare parte spre administrarea procesului educațional².

Modul în care APL-urile finanțează instituțiile de învățământ, inclusiv cele de educație timpurie, este reglementat de mai multe acte legale și normative, și anume:

- ✓ **Codul educației, art.144 alin. (3)** - APL au dreptul să suplimenteze fondurile alocate de la bugetul de stat din mijloace proprii³;

² [Gestionarea transparentă a resurselor financiare bugetare și extrabugetare în grădinițele din mun. Chișinău](#)

³ Art.144 alin. (3) din Codul educației

- ✓ **HG 868/2014** privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea- finanțarea-standard bugetară: cost standard per copil/elev⁴;
- ✓ **Codul educației, art.145 alin. (1) lit. c)** - prevede finanțarea complementară bugetară inclusiv pentru modernizarea bazei materiale și didactice, pentru subvenționarea alimentației, pentru transport școlar și cazare⁵;
- ✓ **Codul educației, art.141 lit. e) și art.142 lit. d)** - APL II și APL I pot contribui la finanțarea și dezvoltarea bazei materiale a instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat⁶;
- ✓ **Regulamentul privind repartizarea și utilizarea mijloacelor financiare din componenta unității administrativ-teritoriale, aprobat prin HG 868/204** - finanțarea suplimentare a instituțiilor de învățământ, pentru îmbunătățirea condițiilor de educație, care se referă la transportarea elevilor la și de la școală; compensarea cheltuielilor de transport ale cadrelor didactice, efectuarea reparațiilor capitale și procurarea mijloacelor fixe și altele⁷.

Finanțarea lucrărilor de reparații capitale în cadrul instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău nu este detaliat reglementată în documentele și politicile bugetare ale mun. Chișinău, inclusiv *Portalul transparenței Primăriei mun. Chișinău*⁸, rubrica *Politici și strategii*, nu conține documente, ce ar avea drept subiect de reglementare modul de planificare și alocare a resurselor pentru reparația capitală a instituțiilor de învățământ din mun. Chișinău, inclusiv a celor de educație timpurie.

Conform informațiilor prezentate de DGETS în răspunsul nr.01-06/1-326 din 25.10.2023 (Anexa nr.5), la momentul elaborării acestui Raport, instituția era în proces de actualizare a datelor privind pașaportizarea instituțiilor de învățământ, în care sunt descrise starea tehnică a imobilelor și necesitățile acestora. Proiectul cheltuielilor planificate pentru reparațiile capitale se întocmește de DGETS în colaborare cu DETS din sectoarele mun. Chișinău și este definitivat în baza demersurilor instituțiilor de învățământ subordonate și prescripțiilor ANSA, CSP și sunt luate în calcul lucrările conform următoarelor priorități:

- reparația acoperișului;
- schimbarea tâmplăriei;
- reparația blocurilor sanitare;
- reparația blocurilor alimentare.

Bugetul aprobat pentru efectuarea reparațiilor capitale în IET include nu doar propunerile înaintate de către DGETS, ca urmare a solicitărilor colectate de la instituții, dar și alte linii de cheltuieli care apar la etapa aprobării bugetului în lectura a II-a, unde documentul este completat **conform amendamentelor de la consilierii municipali**, în limita posibilităților financiare.

⁴ [HG 868/2014 privind finanțarea în bază de cost standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea](#)

⁵ Art.145 alin. (1) lit. c) din Codul educației

⁶ Art.141 lit. e) și art.142 lit. d) din Codul educației

⁷ [Regulamentul privind repartizarea și utilizarea mijloacelor financiare din componenta unității administrativ-teritoriale](#)

⁸ [Portalul transparenței Primăria mun. Chișinău](#)

3. Analiza bugetului Primăriei mun. Chișinău pentru anii 2020-2022 referitor la mijloacele financiare aprobate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie

3.1. Cheltuielile aprobate pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău

Echipa AO „Părinți Solidari” a realizat o analiză a modului de aprobare a mijloacelor financiare pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie, prin prisma următorilor indicatori:

- % din numărul total de instituții, pentru care au fost aprobate mijloace financiare pentru reparație;
- suma medie per instituție.

Pentru a prezenta o analiză comparativă cât mai corectă, au fost analizate doar grădinițele, fiind excluse complexele educaționale (școli-grădinițe), care la fel sunt incluse în Anexa nr.24 a bugetului mun. Chișinău, dar mai au și componenta de finanțare per elev.

Tabelul 1. Cheltuielile aprobate pentru reparația capitală (inclusiv deschiderea grupelor noi) în instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău în anii 2020-2022

Anul		Direcția de educație					Total pentru mun. Chișinău
		DETS Botanica	DETS Râșcani	DETS Ciocana	DETS Buiucani	DETS Centru	
	Număr total de IET gestionate	31	30	18	25	23	127
2020 ⁹	Suma, mii lei, inclusiv	12400	4212	3300	4890	7861,2	32663,2
	<i>Reparații capitale</i>	5350	3862	3300	4190	5464	22166
	<i>Grupe noi</i>	7050	350	0	700	2397,2	10497,2
	Nr. de instituții	25	17	17	16	18	93
	% din numărul total de instituții	80,65%	56,67%	94,44%	64,00%	78,26%	73,23%
	Media per instituție, mii lei	496,00	247,76	194,12	305,63	436,73	351,22
2021 ¹⁰	Suma, mii lei, inclusiv	13350	7950	3300	5320	4640	34560
	<i>Reparații capitale</i>	5450	5400	3300	4870	4190	23210
	<i>Grupe noi</i>	7900	2550		450	450	11350
	Nr. de instituții	28	14	12	16	12	82
	% din numărul total de instituții	90,32%	46,67%	66,67%	64,00%	52,17%	64,57%
	Media per instituție, mii lei	476,79	567,86	275,00	332,50	386,67	421,46
2022 ¹¹	Suma, mii lei, inclusiv	8850	7300	4300	5950	6790	33190

⁹ [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2020](#)

¹⁰ [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2021](#)

¹¹ [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2022](#)

Finanțat de
Uniunea Europeană

	Reparații capitale	6600	7300	4300	5950	5190	29340
	Grupe noi	2250	0	0	0	1600	3850
	Nr. de instituții	24	16	18	15	16	89
	% din numărul total de instituții	77,42%	53,33%	100,00%	60,00%	69,57%	70,08%
	Media per instituție, mii lei	368,75	456,25	238,89	396,67	424,38	372,92
Total 2020- 2022	Suma, mii lei	34600	19462	10900	16160	19291,2	100413,2
	% mediu din numărul total de instituții	82,80%	52,22%	87,04%	62,67%	66,67%	69,29%
	Media per instituție, mii lei	1348,05	1242,26	695,74	1031,49	1258,12	1141,06

Sursa datelor: Bugetul municipiului Chișinău pentru anii 2020, 2021, 2022

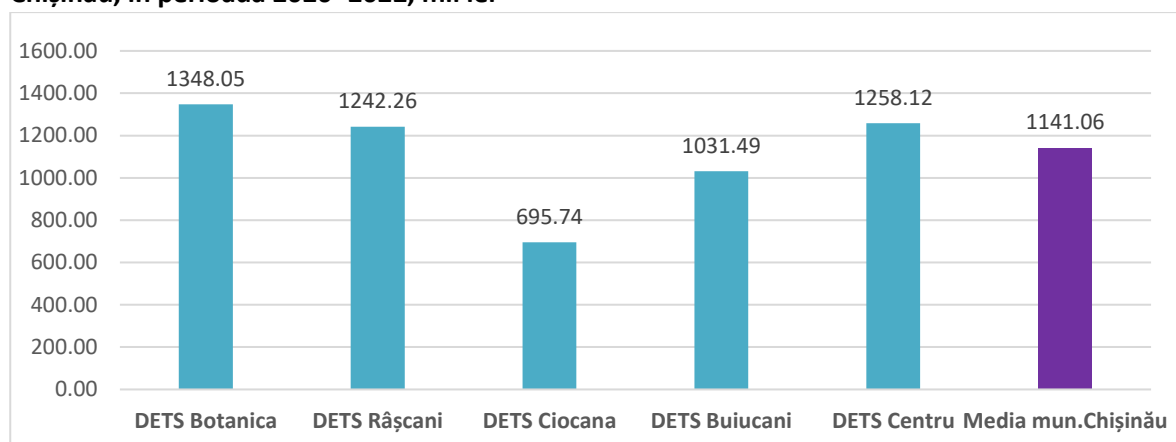
Analizând datele din tabelul de mai sus putem constata că pentru anii 2020-2022 în mun. Chișinău au fost aprobate **100 413,2 mii lei** pentru 88 de IET, ceea ce reprezintă 69,29 % din totalul IET, costul mediu per instituție constituie **1141,06 mii lei**. Totodată, menționăm că nivelul de jos al costului mediu per instituție a fost aprobat în sectorul Ciocana - **695,74 mii lei**, totodată în acest sector și ponderea instituțiilor în care au fost efectuate reparații capitale este cea mai mare – **87,04 %**.

La etapa planificării este importantă analiza indicatorului ponderea numărului instituțiilor care necesită reparațiile capitale.

Alte constatări:

- ✓ pentru grădinițele din subordinea **DETS Râșcani** au fost aprobate resurse financiare pentru reparația capitală a circa jumătate din instituții (52,22 %), cu o medie anuală de **1242,26 mii lei** per instituție;
- ✓ pentru grădinițele din subordinea **DETS Buiucani** și **DETS Centru** constatăm că se aprobă resurse financiare pentru circa 2/3 din instituții (respectiv 62,67 % și 66,67 %), iar suma medie anuală per instituție constituie **1031,49 mii lei** pentru DETS Buiucani și **1258,12 mii lei** pentru DETS Centru;
- ✓ în cazul instituțiilor de educație timpurie din sectoarele Botanica și Ciocana, observăm tendința să fie aprobată alocarea resurselor financiare pentru un număr mare de grădinițe - 82,80 % pentru **DETS Botanica** și 87,04 % pentru **DETS Ciocana**.
- ✓ Pentru a spori gradul de transparență a procesului de alocare și gestionare a resurselor financiare pentru reparația capitală, este necesară publicarea pe paginile web ale Direcțiilor Educație Tineret și Sport din mun. Chișinău a informației despre:
 - starea tehnică a tuturor IET (vechimea, starea încăperilor, perioadele când au fost realizate reparații capitale, etc.);
 - resursele precizate/ alocate și tipul lucrărilor de reparații capitale realizate în fiecare din instituții pentru cel puțin ultimii 10 ani.

Figura 1. Media resurselor financiare aprobate per instituție de educație timpurie, în 5 sectoare a mun. Chișinău, în perioada 2020- 2022, mii lei

Sursa datelor: Tabelul 1. Cheltuielile aprobate pentru reparația capitală (inclusiv deschiderea grupelor noi) în instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău în anii 2020-2022

3.2. Distribuirea pe categorii a cheltuielilor aprobate pentru reparații capitale ale instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău

Anexele nr. 24 a Bugetului mun. Chișinău pentru anii 2020 - 2022, conțin inclusiv și informații despre tipul lucrărilor de reparații pentru care au fost aprobate resurse financiare, acestea fiind divizate în 4 categorii:

- reparația generală;
- reparația acoperișurilor;
- reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire;
- reparația rețelelor electrice.

Tabelul 2. Distribuirea pe categorii a resurselor financiare aprobate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău, în anii 2020-2022

Anul	Număr total de IET gestionate	Direcția sectorială					Total pentru mun. Chișinău
		DETS Botanica	DETS Râșcani	DETS Ciocana	DETS Buiucani	DETS Centru	
		31	30	18	25	23	127
	Suma totală, mii lei, inclusiv:	12400	4212	3300	4890	7861,2	32663,2
2020 ¹²	reparația generală;	2200	1430	2100	2500	2844	11074
	reparația acoperișurilor	500	1012	200	520	2270	4502
	reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire	2650	612	1000	1170	200	5632
	reparația rețelelor electrice	0	808	0	0	150	958
	deschiderea grupelor noi	7050	350	0	700	2397,2	10497,2
2021 ¹³	Suma totală, mii lei, inclusiv:	13350	7950	3300	5320	4640	34560

¹² [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2020](#)

¹³ [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2021](#)

Finanțat de
Uniunea Europeană

	reparația generală;	2600	2000	2150	4250	3180	14180
	reparația acoperișurilor	2750	2300	0	320	420	5790
	reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire	100	650	1150	300	590	2790
	reparația rețelelor electrice	0	450	0	0	0	450
	deschiderea grupelor noi	7900	2550		450	450	11350
2022¹⁴	Suma totală, mii lei, inclusiv:	8850	7300	4300	5950	6790	33190
	reparația generală;	6300	900	3350	5180	2950	18680
	reparația acoperișurilor	200	5100	0	50	800	6150
	reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire	100	1300	950	720	1440	4510
	reparația rețelelor electrice	0	0	0	0	0	0
	deschiderea grupelor noi	2250	0	0	0	1600	3850
Total 2020-2022	Suma totală, mii lei, inclusiv:	34600	19462	10900	16160	19291,2	100413,2
	reparația generală;	11100	4330	7600	11930	8974	43934
	reparația acoperișurilor	3450	8412	200	890	3490	16442
	reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire	2850	2562	3100	2190	2230	12932
	reparația rețelelor electrice	0	1258	0	0	150	1408
	deschiderea grupelor noi	17200	2900	0	1150	4447,2	25697,2

Sursa datelor: Bugetul municipiului Chișinău pentru anii 2020, 2021, 2022

Conform datelor de mai sus, constatăm că din suma totală a cheltuielilor aprobate pentru diverse categorii de reparații capitale în instituțiile de educație timpurie:

- ponderea investițiilor în reparațiile generale constituie pentru anul 2020 – 33,90%, pentru anul 2021 – 41,03%, iar pentru anul 2022 – 56,28% din volumul resurselor aprobate pentru investiții capitale în IET;
- pentru reparația acoperișurilor au fost aprobate: pentru anul 2020 – 13,78%, pentru anul 2021 – 16,75%, iar pentru anul 2022 – 18,53% din volumul resurselor aprobate pentru investiții capitale în IET;
- pentru reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire au fost aprobate: pentru anul 2020 – 17,24%, pentru anul 2021 – 8,07%, iar pentru anul 2022 – 13,59% din volumul resurselor aprobate pentru investiții capitale în IET;
- pentru reparația rețelelor electrice au fost alocată cea mai mică parte din mijloacele financiare destinate reparațiilor capitale și anume: pentru anul 2020 – 8,65 %, pentru anul 2021 – 3,17 %, iar pentru anul 2022 – 0 %, % din volumul resurselor aprobate pentru investiții capitale în IET.

¹⁴ [Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2022](#)

La analiza modului de distribuire a mijloacelor financiare aprobate în anii 2020 - 2022 pe segmentul reparațiilor capitale în instituțiile de educație timpurie, constatăm abordare diferită la prioritizarea categoriilor de reparații capitale:

- categoria **reparații generale** este prezentă în fiecare din cele 5 DETS-uri, dar în pondere diferită din suma totală aprobată: cel mai mult DETS Buiucani – 73,82%, și DETS Ciocana – 69,72%;
- la categoria **reparația acoperișurilor**, DETS Râșcani a alocat 43,22%, DETS Centru – 18,09%, DETS Botanica – 9,97 %, DETS Buiucani – 5,51%, iar DETS Ciocana – 1,83% din suma totală aprobată pentru reparații capitale în IET;
- la categoria **reparația tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire** în IET se observă o tendință mai uniformă: 4 direcții (DETS Râșcani, DETS Botanica, DETS Centru, DETS Buiucani) au o pondere între 8,24 % și 13,55 % pentru acest tip de lucrări capitale și doar DETS Ciocana - 28,44% din suma totală;
- resurse financiare pentru **reparația rețelei electrice** în IET perioada 2020-2022 au aprobat doar DETS Râșcani și DETS Centru, cu o pondere de 6,46% și respectiv 0,78%.

Ca urmare, constatăm că în anii 2020 – 2022, lucrările de reparații capitale a acoperișurilor și cele de reparație a tehnicii sanitare și a sistemului de încălzire din instituțiile de educație timpurie au constituit o prioritate pentru Direcțiile de educație, tineret și sport din mun. Chișinău.

4. Analiza bugetului Primăriei mun. Chișinău pentru anul 2023 (aprobat) privind cheltuielile pentru reparații capitale a instituțiilor de educație timpurie

Bugetul mun. Chișinău pentru anul 2023¹⁵ a fost votat în lectura a II-a de către Consiliul Municipal Chișinău la data de 27 decembrie 2022. În acest document nu se mai regăsește o anexă separată, în care să fie incluse informații despre mijloacele financiare aprobate pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie în anul 2023.

Informații despre mijloacele financiare aprobate pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie au fost identificate în anexa 4 „Bugetele autorităților/instituțiilor bugetare finanțate de la bugetul municipal”.

În anexa menționată sunt incluse linii de buget care prevăd aprobarea finanțării lucrărilor de reparații capitale doar **pentru 18 din cele 127 instituții de educație timpurie din or. Chișinău**. Suma totală aprobată pentru toate 18 instituții menționate constituie **17 400 mii lei**.

Tabelul 3. Cheltuielile aprobate pentru reparația capitală a instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău în anul 2023

Anul		Direcția de educație					Total pentru mun. Chișinău
		DETS Botanica	DETS Râșcani	DETS Ciocana	DETS Buiucani	DETS Centru	
	Număr total de IET gestionate	31	30	18	25	23	127
2023¹⁶	Suma, mii lei	1000	6300	0	7500	2600	17400
	Nr. de instituții	1	4	0	10	3	18

¹⁵ [Bugetul mun. Chișinău pentru anul 2023](#)

¹⁶ [Bugetul mun. Chișinău pentru anul 2023](#)

	% din numărul total de instituții	3,23%	13,33%	0,00%	40,00%	13,04%	14,17%
	Media per instituție, mii lei	1000,00	1575,00	0,00	750,00	866,67	966,67

Sursa datelor: *Bugetul municipiului Chișinău pentru anul 2023*

Respectiv, la etapa de aprobare a mijloacelor financiare destinate reparațiilor capitale a instituțiilor de educație timpurie în anul 2023, constatăm:

- modificarea modului de reflectare în documentul de buget a resurselor financiare aprobate pentru reparații capitale a IET, prin excluderea din documentul de buget a Anexei nr. 24. Anterior, în anexa dată, se indica informația desfășurată privind sumele aprobate per fiecare instituție, tipul instituției și categoriile de reparații capitale planificate;
- diminuarea, în raport cu anul 2022, cu **47,57%** (de la **33 190 mii lei** la **17 400 mii lei**) a sumelor aprobate;
- diminuarea, în raport cu anul 2022, cu **79,77%** (de la **89** la **18** instituții) numărului total de IET, pentru care au fost aprobate resurse financiare pentru efectuarea reparațiilor capitale (Tabelul nr.1);
- majorarea sumei medii anuale per instituție cu **159,21%**, de la **966,67 mii lei**, dat fiind faptul că numărul instituțiilor a constituit doar 20,2% față de planul aprobat pentru anul 2022.

Un alt aspect identificat este ponderea diferită a mijloacelor financiare aprobate pentru reparații capitale în IET, per fiecare din cele 5 Direcții de educație, tineret și sport sectoriale din mun. Chișinău:

- DETS Buiucani – 43,10 % (7500 mii lei);
- DETS Râșcani – 36,21 % (6300 mii lei);
- DETS Centru – 14,94 % (2600 mii lei);
- DETS Botanica – 3,23 % (1000 mii lei);
- DETS Ciocana – 0 % (0 lei)

Pentru **9** din cele 18 instituții pentru care au fost aprobate mijloace financiare pentru reparații capitale, și anume pentru IET 99 (DETS Botanica) și IET 20, IET 26, IET 52, IET 87, IET 113, IET 119, IET 145, IET 186 (DETS Buiucani), resursele financiare în sumă de **5 000 mii lei (28,74 % din suma total aprobată)**, au fost aprobate la etapa de votare a bugetului în lectura a II-a în cadrul ședinței Consiliului Municipal Chișinău din 27 decembrie 2022¹⁷, în baza amendamentului propus de unul dintre consilierii municipali.

Menționăm că, pentru perioada anilor 2020-2023, în scopul asigurării copiilor din mun. Chișinău cu locuri în grădinițe, au fost aprobate resurse financiare pentru redeschiderea a 47 grupe noi în cadrul a 22 IET, inclusiv:

- anul 2020 – 10 497 mii lei, inclusiv sector Botanica – 7 050 mii lei;
- anul 2021 – 11 350 mii lei, inclusiv sector Botanica – 7 900 mii lei;
- anul 2022 – 3 850 mii lei, inclusiv sector Botanica – 2 250 mii lei.

Lipsa datelor privind bugetul precizat și executat pentru anii 2020-2023 (6 luni) nu ne oferă posibilitate să efectuăm analiza constructivă, obiectivă și detaliată, și respectiv înaintarea concluziilor clare, privind utilizarea eficientă și eficace a banilor publici pentru efectuarea reparațiilor capitale a IET.

Totodată, în scopul elaborării prezentului raport, AO „Părinți Solidari” a solicitat informații despre cheltuielile planificate pentru reparații capitale/infrastructura instituțiilor de învățământ, inclusiv a instituțiilor de educație

¹⁷ [Sedința Consiliului Municipal Chișinău din 27 decembrie 2022](#)

timpurie din mun. Chișinău, pentru anul 2024 și estimările cheltuielilor pentru reparații capitale/infrastructura instituțiilor de învățământ din mun. Chișinău pentru anii 2025 – 2026.

Conform informației prezentate de DGETS în răspunsul nr.01-06/1/326 din 25.10.2023 (Anexa nr. 5), pentru realizarea lucrărilor de reparații prioritare pentru următorii ani sunt estimate următoarele cheltuieli:

- pentru reparația a 21 116 m² de acoperiș – 18 milioane lei;
- pentru schimbarea a 7 340 m² de tâmplărie – 23,7 milioane lei;
- pentru reparația a 182 blocuri sanitare – 50 milioane lei;
- pentru reparația blocurilor alimentare – 33 milioane lei.

Dat fiind faptul că nu este indicată perioadă în care urmează a fi realizate lucrările de reparații capitale menționate mai sus, este dificil de efectuat o analiză pe termen mediu pe segmentul lucrărilor de reparații capitale.

5. Analiza comparativă privind aprobarea, precizarea și executarea resurselor financiare pentru reparațiile capitale a IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău, pentru 2020-2022

O analiză mai complexă a modului în care au fost aprobate, precizate și executate mijloacele financiare între instituțiile de educație timpurie din cadrul aceluiași sector a fost realizată pentru IET din subordinea DETS Botanica.

5.1. Aprobarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022

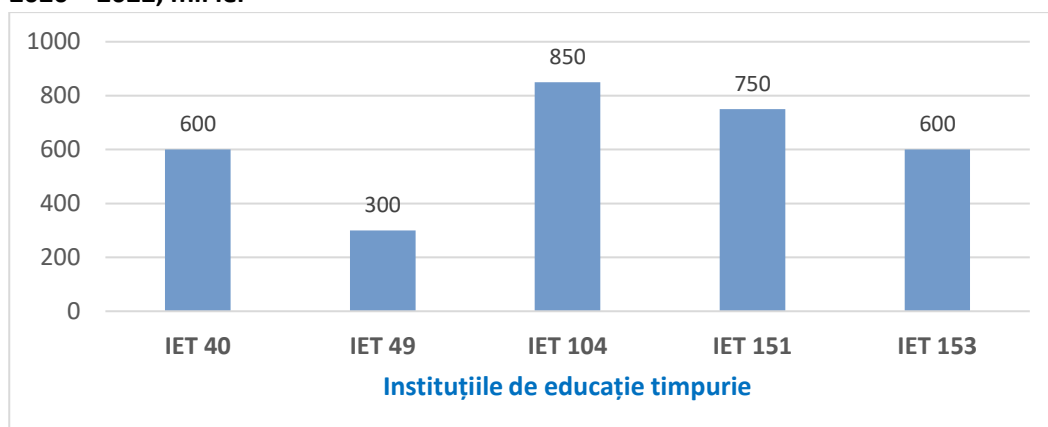
În perioada 2020 - 2022, pentru reparații capitale a IET din subordinea DETS Botanica au fost aprobate **34 600 mii lei**, inclusiv **17 200 mii lei** reparații pentru deschiderea grupelor noi (Tabelul 1).

A fost analizată informația cu privire la mijloacele financiare aprobate, precizate și executate pentru lucrări de reparații capitale, destinate să îmbunătățească condițiile în încăperile/grupele deja funcționale din instituțiile de educație timpurie. Pentru a efectua o comparație echitabilă, vom include în analiză doar IET, care nu au beneficiat de mijloace financiare destinate lucrărilor de reparație capitală pentru deschiderea grupelor noi.

În procesul de analiză a informației a fost complicat pentru autori să înțeleagă care au fost principiile sau indicatorii de care s-au ghidat decidenții municipali când au bugetat volume de resurse financiare foarte diferite pentru reparații capitale în instituții de educație timpurie diferite cu **același număr de grupe**. Spre exemplu, în cazul a două instituții care aveau același număr de grupe și suprafețe aproape identice, sumele alocate pentru reparații totale au fost foarte diferite, una din ele primind cu 183% mai mult ca cealaltă (Diagrama nr.2).

Ca exemplu, IET nr.49 (sect. Botanica) a avut un buget aprobat de 300 mii lei în perioada anilor 2020 – 2022, iar pentru IET nr.104 cu același număr de grupe, în aceeași perioadă, a avut un buget de 850 mii lei, ceea ce reprezintă cu 183 % mai mult, decât pentru IET nr. 49. Așa cum a fost menționat în acest Raport, este necesar de a cunoaște toată informația despre starea tehnică a clădirilor în care se află IET. Analiza resurselor investite pe parcursul a 10 ani ar putea demonstra că unele clădiri au un grad de uzură sporit și pentru a utiliza mai eficient banii publici cu un impact mai mare asupra bunăstării copiilor, ar fi mai logic planificarea și bugetarea construcțiilor de clădiri noi pentru IET, care ar corespunde tuturor standardelor de educație timpurie calitativă și sigură.

Figura 2. Mijloacele financiare aprobate pentru reparații capitale a IET cu 14 grupe din sect.Botanica, în anii 2020 – 2022, mii lei

Sursa datelor: Anexa nr.1. Resursele financiare (aprobate, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022

Informații mai detaliate despre suprafața instituțiilor de educație timpurie menționate și numărul de copii, care le frecventează, sunt prezentate în tabelul nr.4.

Tabelul 4. Suprafața și numărul de copii în IET cu 14 grupe din sectorul Botanica, mun.Chișinău

IET	Suprafața instituției, m ²	Nr. de grupe	Nr.copii	Total aprobat 2020-2022, mii lei
IET 40	3556,3	14	350	600
IET 49	3784,1	14	374	300
IET 104	3668,2	14	350	850
IET 151	3720,6	14	305	750
IET 153	3737,9	14	353	600

Sursa datelor: Anexa nr.1. Resursele financiare (aprobate, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022

Totodată, contrapunerea informațiilor cu privire la mijloacele financiare aprobate pentru reparații capitale în perioada de referință denotă că informația despre sumele aprobate, indicate în documentul de buget al mun. Chișinău pentru anii 2021 și 2022, nu se regăesc în fișele de executare a contului curent a IET din sectorul Botanica, pentru perioada menționată.

5.2. Precizarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022

Informațiile despre sumele precizate, destinate lucrărilor de reparație capitală pentru anii 2020 – 2022, au fost colectate din fișele de executare a contului curent al instituțiilor de educație timpurie subordonate DETS Botanica și sunt reflectate în Anexa nr.1. Total, pentru cele 31 IET din sect. Botanica, sumele precizate pentru lucrări de reparație capitală, au constituit:

- anul 2020 – 18 464,97 mii lei;
- anul 2021 – 14 986,01 mii lei;
- anul 2022 – 14 803,60 mii lei;

Compararea sumelor aprobate și precizate indică următoarele tendințe la etapa de precizare a bugetelor IET:

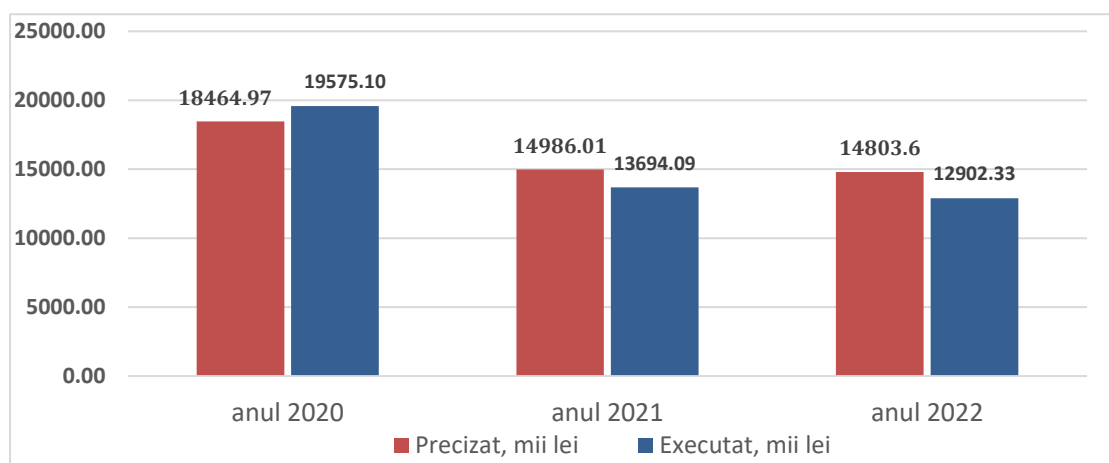
- în anul 2020, au fost majorate cu până la 148,9% sumele aprobate pentru reparații capitale pentru 22 IET, iar pentru 3 IET sumele aprobate au fost micșorate;
- în anul 2021, au fost majorate bugetele a 10 IET, iar pentru 7 IET constatăm diminuarea semnificativă a sumelor aprobate;
- în anul 2022, 21 IET au beneficiat de majorări a sumelor aprobate pentru reparații capitale, și doar în cazul a 4 IET a avut loc diminuarea mijloacelor financiare.

Per general, concluzionăm că în fiecare din anii 2020, 2021 și 2022, la etapa de precizare a bugetelor se atestă majorarea sumelor aprobate, cea mai considerabilă majorare fiind în anul 2020, cu 6 064,97 mii lei și coraportul față de anul 2022 – majorat cu 67,3% față de bugetul aprobat.

5.3. Executarea mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale ale instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica al mun. Chișinău în perioada 2020 – 2022

La etapa de executarea a mijloacelor financiare pentru reparațiile capitale în instituțiile de educație timpurie din sectorul Botanica al mun. Chișinău, observăm o diminuare considerabilă a nivelului de executare a sumelor precizate, de la 106,01 % în anul 2020, la 87,16 % în anul 2022.

Figura 3. Mijloacele financiare precizate și executate pentru reparații capitale a IET cu 14 grupe din sect. Botanica, în anii 2020 – 2022, mii lei

Sursa datelor: *Anexa nr.1. Resursele financiare (aprobrate, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022*

Din analiza efectuată reiese ca în anii 2020-2022 nu au fost realizate 3,2 mil lei ceea ce constituie cca 7% din planul precizat. Ca exemplu, pentru anul 2022, nu au fost executate **1901,27 mii lei**. Cea mai mare parte din suma menționată - **1120,12 mii lei**, nu a fost executată în cadrul unui contract de achiziție a lucrărilor de reparație a IET 141, valoare totală a contractului fiind de 3 384,75 mii lei.

Ca urmare a verificării informațiilor disponibile despre cheltuielile executate pe pagina web a DETS Botanica și despre contractele de achiziții publice încheiate de către DETS, constatăm următoarele:

- lipsa acordului adițional de prelungire a termenului contractului pentru realizarea lucrărilor de reparație la IET 141;
- lipsa acordului adițional de diminuare a contractului menționat¹⁸;

¹⁸ [Contracte atribuite DETS Botanica](#)

- realizarea de către DETS Botanica, în luna februarie 2023 a unei achitări în sumă de 1 120 mii lei, cu mențiunea „datoria anului 2022”¹⁹;

Putem concluziona că lucrările au fost executate în anul 2022, iar executarea parțială a resurselor financiare în valoare de **1120,12 lei** a fost realizată în anul 2023.

În anul 2020 a avut loc o supra-executare a bugetului în sumă de 1110,13 mii lei. Astfel, se recomandă evitarea unor astfel de încălcări financiare și efectuarea rectificării bugetului în termeni și în modul stabilit.

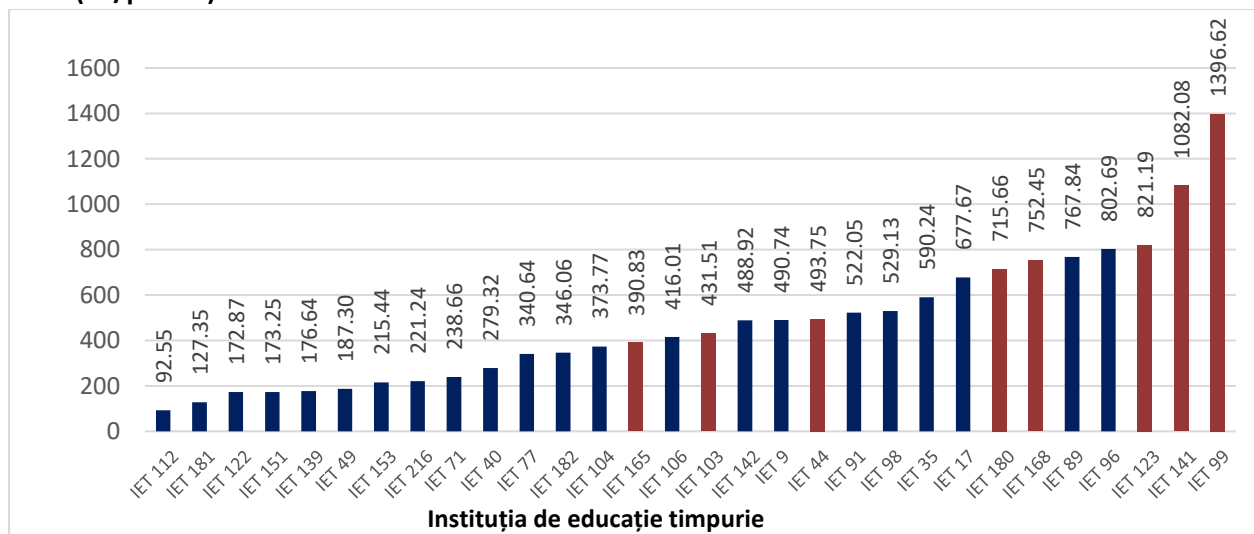
Analiza comparativă a distribuirii resurselor financiare pentru reparațiile capitale din instituțiile de educație timpurie indică diferențe considerabile la finanțarea reparațiilor capitale în diferite grădinițe. Pentru obiectivitatea analizei, au fost calculați doi indicatori de măsurare a mijloacelor financiare executate pentru efectuarea reparațiilor capitale:

- indicatorul nr.1 - per m² de suprafață a IET;
- indicatorul nr.2 - per copil din IET

Luând în considerație raportul mijloacelor financiare executate pentru lucrări de reparații capitale raportate în perioada anilor 2020 – 2022, per m², am clasificat instituțiile de educație timpurie în 5 grupe:

- 6 grădinițe** au primit **până la 200 lei/m²** (IET 112, IET 181, IET 122, IET 151, IET 139, IET 49);
- 8 grădinițe** au primit **între 200 și 400 lei/m²** (IET 153, IET 216, IET 71, IET 40, IET 77, IET 182, IET 104, IET 165);
- 8 grădinițe** au primit **între 400 și 600 lei/m²** (IET 106, IET 103, IET 142, IET 9, IET 44, IET 91, IET 98, IET 35);
- 6 grădinițe** au primit **între 600 și 900 lei/m²** (IET 17, IET 180, IET 168, IET 89, IET 96, IET 123);
- 2 grădinițe** (IET 99 și IET 141) au beneficiat de cele mai mari finanțări pentru reparații capitale, de **peste 1000 lei/m²**.

Figura 4. Resurse financiare executate pentru reparații capitale în IET din sect. Botanica, în anii 2020 - 2022 (lei/per m²)

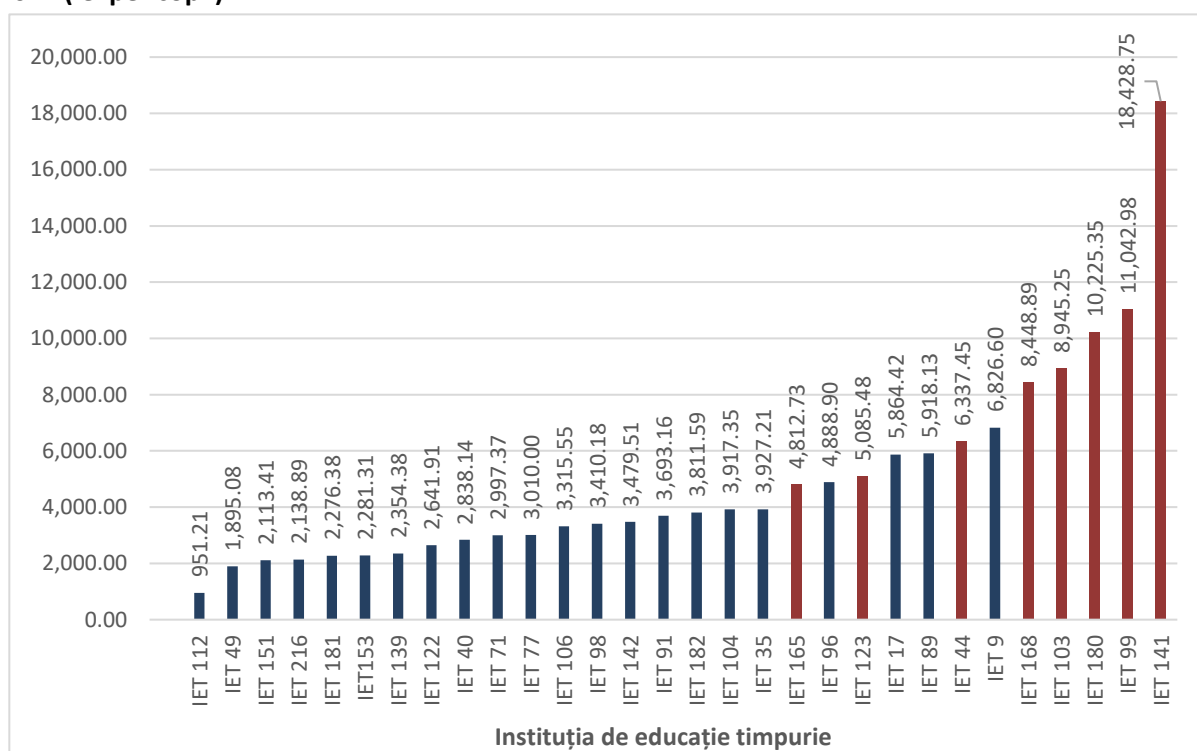
Sursa datelor: Anexa nr.1. Resursele financiare (aprobat, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022

¹⁹ [Informația privind cheltuielile executate pe parcursul lunii februarie 2023 de DETS Botanica](#)

Datele din figura 4 ne indică o diferență considerabilă (de până la 9 ori) a sumelor executate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie subordonate DETS Botanica din mun. Chișinău în perioada 2020-2022, aceste sume variind de la **92,55 lei/m²** (IET 112) până la **802,69 lei/m²** (IET 96).

În cazul raportării mijloacelor financiare executate pentru reparații capitale în perioada 2020-2022, la numărul de copii din instituțiile de educație timpurie – Diagrama nr.5, la fel observăm că resursele financiare sunt distribuite neuniform: **IET 112** a executat lucrări de reparație capitală în valoare de **951,21 lei/copil**, pe când **IET 9** a realizat lucrări de reparație capitală de **6826,60 lei/copil**. Majoritatea instituțiilor (16 grădinițe) au beneficiat de lucrări de reparație capitală în valoare de la **2000 la 4000 lei/copil**.

Figura 5. Resurse financiare executate pentru reparații capitale în IET din sect. Botanica, în anii 2020 - 2022 (lei per copil)

Sursa datelor: Anexa nr.1. Resursele financiare (aprobate, precizate și executate) pentru reparații capitale a IET subordonate DETS Botanica în anii 2020-2022

Constatăm o discrepanță mare între sumele alocate anual pentru reparații capitale pentru diferite instituții de educație timpurie. Această distribuție a resurselor financiare ar putea duce la crearea condițiilor neechitabile pentru copiii din diferite instituții de educație timpurie în mun. Chișinău. Pentru a evita astfel de interpretări sau situații, este necesar ca Primăria municipiului Chișinău și toate DETS să publice informații complexe despre starea clădirilor și terenurilor de joacă pentru toate grădinițele. Aceasta ar îmbunătăți mult procesul de gestionare a resurselor financiare, ar diminua riscul colectării resurselor financiare de la părinți sub forma de taxe informale, care sunt transmise pentru realizarea lucrărilor de reparație capitală în grădinițele frecventate de copiii lor.

6. Realizarea achizițiilor publice de lucrări pentru reparații capitale ale IET din sectorul Botanica al mun. Chișinău, în perioada 2020 – 2022

Conform cadrului legal al Republicii Moldova, autoritățile publice sunt obligate să realizeze proceduri de achiziții publice, prin intermediul cărora, procură bunurile, serviciile și lucrările necesare. Cel mai des sunt utilizate procedurile de Achiziții de valoare mică, Cererea de oferte de prețuri și Licitația Deschisă.

În baza informațiilor din *Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică pentru perioada 01.01.2020 – 31.12.2020*²⁰ și din rubrica *Contracte atribuite* a paginii web a Agenției de Achiziții Publice²¹ au fost sistematizate și analizate informațiile public disponibile despre achizițiile realizate de DETS Botanica în anul 2020, în scopul efectuării lucrărilor de reparații capitale a instituțiilor de educație timpurie. Rezultatele au fost incluse în **Anexa nr.2. Informații despre achizițiile publice de lucrări de reparație capitală pentru instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău în anul 2020.**

Au fost identificate 29 contracte de achiziții publice a lucrărilor de reparații capitale a instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica în valoare totală de 9 394, 458 mii lei. În cazul a 20 de contracte este indicată și instituția de învățământ pentru care au fost contractate lucrările, iar pentru un contract nu a fost posibil de identificat instituțiile în care urmau să se efectueze reparațiile, deoarece aceste informații nu sunt indicate în documentația procedurii de achiziție.

Cel mai des, pe parcursul anului 2020, pentru efectuarea lucrărilor de reparații capitale în grădinițe, au fost încheiate Contracte de valoare mică - 62% din numărul total de contracte sau 18 contracte, în valoare totală de 3 081,399 mii lei (33% din suma totală). Menționăm că 17 din aceste contracte au fost semnate în prima jumătate a lunii iunie 2020 și doar unul în luna noiembrie 2020.

Alte 11 contracte în valoare de 6 313,059 mii lei au fost semnate ca urmare a procedurilor de achiziții publice Cererea ofertelor de prețuri, publicate prin intermediul platformei mtender.gov.md. Cu considerația faptului că 7 din aceste contracte la fel au fost semnate în luna iunie 2020, numărul total al contractelor de achiziții publice, semnate în luna iunie 2020, a constituit 24 sau 82,76 % din numărul total.

Agentul economic „Anreal Cons” SRL, a beneficiat de cele mai multe contracte, 10 la număr, în sumă 4 746, 97 mii lei, pentru realizarea lucrărilor de reparație capitală a instituțiilor de educație timpurie din sectorul Botanica a mun. Chișinău, inclusiv 5 din acestea fiind contracte de valoare mică, adică semnate în afara oricărei proceduri concurențiale.

Observăm că 9 din 10 contracte au fost semnate în luna iunie 2020 și respectiv agentul economic „Anreal Cons” urmînd să efectueze practic concomitent lucrări de reparație capitală în 9 instituții de educație timpurie.

Alți agenți economici, care au fost contractați de DETS Botanica, pentru realizarea aceluiași tip de lucrări, inclusiv prin contracte de valoare mică, au avut de gestionat un număr mult mai mic de contracte:

- câte 2 contracte - Apidar SRL,
- câte 3 contracte - „Frabo Grup” SRL, „Rosivid Construct” SRL, „Tecterm” SRL, „Gravel Lux” SRL

În circumstanțele expuse și cu considerația faptului că în anul 2019 numărul mediu al angajaților „Anreal Cons” SRL a constituit 10 persoane (conform actelor prezentate la dosarul procedurilor de achiziție), fapt ce nu i-ar

²⁰ [Darea de seamă privind realizarea achizițiilor publice de valoare mică pentru perioada 01.01.2020 – 31.12.2020](#)

²¹ [Contracte atribuite pentru lucrări de reparații DETS Botanica](#)

Finanțat de
Uniunea Europeană

permite realizarea lucrărilor de reparație concomitente la un număr de 9 instituții, respectiv existând riscul nerealizării în termen a lucrărilor planificate.

7. Concluzii și recomandări

Siguranța, protecția și sănătatea copiilor care frecventează instituțiile de învățământ preșcolar, depinde în primul rând de starea clădirilor în care sunt amplasate grădinițele și de comoditățile pe care acestea le oferă copiilor. Pentru menținerea clădirilor în stare bună este necesară colectarea constantă a informațiilor despre starea imobilelor care găzduiesc instituții de educație timpurie, iar efectuarea sistematică a reparațiilor capitale în instituțiile de educație timpurie trebuie să contribuie la creșterea constantă a calității educației timpurii.

Ca urmare a analizei modului în care sunt aprobate și executate mijloacele financiare pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din subordinea DGETS a mun.Chișinău, au fost stabilite mai multe lacune și deficiențe în procesul menționat:

- La nivelul municipiului Chișinău nu există un document strategic sau o politică aprobată privind principiile de bugetare a resurselor financiare pentru lucrări de reparații capitale a instituțiilor de învățământ. Dar pentru determinarea eficientă și echitabilă a necesităților de investiții sunt necesari indicatorii, care ar ghida distribuirea echitabilă și la timp a resurselor pentru reparații capitale. În acest context, pentru comunitate și părțile interesate (inclusiv managerii și angajații instituțiilor de învățământ) este total neclară perspectiva atât pe termen mediu, cât și lung, privind alocarea mijloacelor financiare pentru lucrări de reparații capitale.
- Lipsesc informațiile publice despre starea tehnică a imobilelor unde se află instituțiile de educație timpurie, care ar permite și prognozarea corectă pe termen scurt și mediu a resurselor ce vor fi investite în lucrări de reparații capitale a instituțiilor de învățământ din mun.Chișinău, precum și planificarea construcției de clădiri noi.
- Lipsesc politicile/documentele interne, care să stabilească mecanismul de alocare a resurselor financiare pentru efectuarea reparațiilor capitale în instituțiile preșcolare sau dacă există astfel de documente, acestea nu sunt disponibile pentru persoanele interesate, astfel ca părinții și societatea civilă nu cunosc aceste proceduri.
- Lipsesc informațiile publice despre necesitățile de lucrări de reparații capitale a fiecărei instituții de învățământ din mun.Chișinău, cât și nivelul de acoperire a acestor necesități din bani publici.
- În anul 2023, la etapa de elaborare și aprobare a bugetului, a fost redusă transparența procesului de aprobare a mijloacelor financiare pentru reparații capitale a instituțiilor de învățământ din mun.Chișinău, prin faptul că în documentul de buget nu a fost publicată informație per fiecare instituție, așa cum s-a procedat în anii 2020 – 2023.
- Publicarea de către autorități a informației incomplete și/sau fragmentate privind procesul bugetar și achizițiile publice, reduce transparența privind utilizarea banilor publici, inclusiv pe domeniul reparațiilor capitale pentru instituțiile de educație timpurie.
- Executarea incompletă a resurselor financiare aprobate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din mun.Chișinău, fapt care poate aduce la realizarea cu întârziere a contractelor de achiziție a lucrărilor de reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din mun.Chișinău.

- Selectarea agenților economici care au capacități limitate de realizare a contractului duc adeseori la executare incompletă sau întârziată a contractelor, valorificarea redusă a resurselor financiare aprobate pentru reparații capitale în instituțiile de educație timpurie din mun. Chișinău.

Prin urmare, se propun următoarele **recomandări**:

Pornind de la dezideratul că investițiile în instituțiile de educație timpurie trebuie să creeze condiții decente de creștere și dezvoltare armonioasă a copiilor, în continuare venim cu un set de recomandări de măsuri, destinate să îmbunătățească procesul de distribuire, aprobare și executare a mijloacelor financiare destinate reparațiilor capitale în instituțiile de învățământ general din mun. Chișinău, inclusiv în instituțiile de educație timpurie:

- Elaborarea și aprobarea Strategiei de dezvoltare a infrastructurii instituțiilor de educație timpurie, care să reglementeze inclusiv domeniul reparațiilor capitale în sistemul educațional. În cadrul Strategiei, principiile bugetare a resurselor financiare să fie bazate pe analiza necesităților și priorităților de finanțare, precum și având în vedere sursele bugetare ale mun. Chișinău disponibile pentru aceste categorii de cheltuieli.
- Publicarea informațiilor despre pașaportizarea instituțiilor de educație timpurie din mun. Chișinău și necesităților de reparații capitale ale acestora, inclusiv a demersurilor managerilor instituțiilor privind solicitarea de resurse financiare pentru includerea în bugetul anual al mun. Chișinău.
- Includerea în nota informativă privind proiectul bugetului municipiului Chișinău pentru 2024 a informațiilor despre indicatorii care au stat la baza propunerii în proiectul de buget a mijloacelor financiare pentru reparații capitale în IET.
- Publicarea pe paginile web ale Direcțiilor educație, tineret și sport ale Primăriei mun. Chișinău a informațiilor complete, prevăzute de cadrul legal, inclusiv:
 - ✓ informații desfășurate despre resursele financiare aprobate, precizate și executate pentru lucrările de reparații în instituțiile de învățământ din mun. Chișinău;
 - ✓ rapoartele despre executarea bugetului mun. Chișinău;
 - ✓ rapoarte despre executarea contractelor pentru reparații capitale precum și despre executarea bugetului mun. Chișinău;
 - ✓ informațiile clare și complete despre achizițiile publice realizate.
- Asigurarea executării depline a mijloacelor financiare privind realizarea obiectivelor planificate în vederea creării condițiilor optime pentru aflarea copiilor în IET.
- Prioritizarea cheltuielilor pentru a asigura distribuirea resurselor financiare conform necesităților pentru reparațiile capitale în IET, astfel încât să se asigure condițiile corespunzătoare pentru sănătatea și siguranța copiilor.
- Monitorizarea implementării calitative și în termen a lucrărilor de reparații capitale în IET pentru asigurarea bunei funcționări a acestor instituții, precum și a rezultatelor durabile în ceea ce privește pe segmentul dat.

Finanțat de
Uniunea Europeană

„SOCIETATEA CIVILĂ PENTRU INTEGRAREA EUROPEANĂ”

Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și cofinanțat de Fundația „Friedrich Ebert”

www.euromonitor.md